

SAMENVATTING

1. Doel en onderzoeksopzet

De invoering van de Wet kinderopvang per 1 januari 2005 heeft veel veranderingen gebracht voor de gebruikers van formele kinderopvang in kinderdagverblijven (KDV), buitenschoolse opvang (BSO) en gastouderopvang geregeld via een gastouderbureau (GOB). In de nieuwe wet zijn de waarborging van de kwaliteit en de financiering van kinderopvang geregeld. Ouders betalen zelf de rekening voor kinderopvang, en kunnen een bijdrage in de kosten ontvangen van de overheid en hun werkgevers. De ouders zijn daarmee zelf de contractpartij. Het idee hierachter is dat kinderopvangorganisaties meer vraaggestuurd gaan werken. Het ministerie van SWZ laat door middel van een onderzoek door onderzoeksbureau Vyvoj de gevolgen van de wetswijziging voor de gebruikers van kinderopvang nagaan. Dit is de eindrapportage van het onderzoek.

In deze samenvatting wordt allereerst kort de onderzoeksopzet toegelicht. Vervolgens worden de belangrijkste conclusies beschreven en gepresenteerd in een stroomdiagram. Daarna volgt de samenvatting per onderwerp en worden de belangrijkste kenmerken weergegeven van de verschillende groepen stoppers en blijvers. Tot slot worden de conclusies m.b.t. de nieuwe instroom beschreven.

Doel van het onderzoek

Inzicht bieden in de gevolgen van de Wet kinderopvang voor de verschillende gebruikersgroepen.

Onderzoeksopzet

Teneinde wijzigingen op groeps- en individueel niveau te kunnen meten, is gekozen voor een onderzoeksopzet met een schriftelijke vragenlijst aan een representatief panel op drie meetmomenten gedurende een jaar. Het vertrekpunt van dit onderzoek is een nulmeting in december 2004, gevolgd door twee metingen in 2005 (maart en september).

Er is gewerkt met het bestaande representatieve TNS NIPOBase panel. Hieruit is in december 2004 een steekproef getrokken van huishoudens die gebruik maken van formele kinderopvang. Deze steekproef is aangevuld met een steekproef van ouders die in 2004 gebruik maakten van de subsidieregeling kinderopvang voor alleenstaande ouders (KOA) en een steekproef van ouders die in 2004 een subsidieplaats hadden. De reden voor deze aanvullende steekproeven is dat deze in het TNS NIPOBase panel ondervertegenwoordigd zijn. Aan het onderzoek hebben in totaal 1292 huishoudens meegewerkt. De totale onderzochte populatie is representatief voor gebruikers van formele kinderopvang voorafgaand aan de invoering van de nieuwe wet.

Het onderzoek geeft een representatief beeld van de gebruikers van formele kinderopvang voorafgaand aan de wet. De beschrijving en vergelijking van de uitkomsten van de drie metingen geven inzicht in de

effecten van de wetswijziging voor de huishoudens die in december 2004 formele kinderopvang gebruikten.

Tot slot is in oktober 2005 een aanvullend onderzoek gedaan om een beeld te geven van de nieuwe instroom in de formele kinderopvang in 2005. Daartoe is op hetzelfde TNS NIPO Base panel een soortgelijke screening gemaakt als in oktober 2004. De resultaten zijn aansluitend aan het panelonderzoek weergegeven.

De resultaten van dit onderzoek zijn gebaseerd op de antwoorden van de ouders op de gestelde vragen. Bij de instructie voor het invullen van de vragenlijst is opgenomen dat men de contractgegevens bij de hand moest houden om de vragen over aantallen uren en prijzen te kunnen beantwoorden.

2. Veranderingen in het gebruik van formele kinderopvang

Om de veranderingen in het gebruik van formele kinderopvang in kaart te kunnen brengen is gebruik gemaakt van een panelbestand dat drie keer is ondervraagd op het gebruik van formele en informele kinderopvang. Het gebruik in maart/ september 2005 en de redenen voor de wijzigingen zijn gerelateerd aan het gebruik in december 2004.

De sector kinderopvang wordt gekenmerkt door veel wijzigingen in gebruik: veranderingen in werk- woon- of gezinssituatie leiden tot wijzigingen in het gebruik van kinderopvang, zoals stoppen of veranderen van het aantal uren. Om de gevolgen van de invoering van de Wet kinderopvang in beeld te brengen zijn niet al deze wijzigingen relevant. De redenen voor wijzigingen zijn daarom gerubriceerd naar redenen vanwege de wet en andere redenen.

- Onder redenen vanwege de wet worden verstaan: kosten van de opvang, de moeite om de verschillende bijdragen aan te vragen of om zelf financieel aansprakelijk te zijn.
- Onder andere redenen wordt verstaan: wijzigingen in de werk/studiesituatie, veranderde woonsituatie, veranderde gezinssituatie, leeftijd van het kind, andere wijzigingen in situatie kind, kwaliteit van de opvang, wijzigingen in aanbod van opvang (b.v. er kwam meer plaatsingsruimte beschikbaar in de formele opvang, wijzigingen in de beschikbaarheid van informele opvang). De laatste 2 redenen hebben weliswaar met de kinderopvang te maken, maar kunnen niet rechtstreeks herleid worden als gevolgen van de wet.

Alle ondervraagden die één van de redenen vanwege de wet aankruisten zijn bij de groep effecten van de wet opgenomen. Ook als men daarnaast nog andere redenen opgaf. De mogelijke effecten van de wet zijn hierdoor eerder overschat dan onderschat.

Op grond daarvan zijn de volgende gebruikersgroepen onderscheiden:

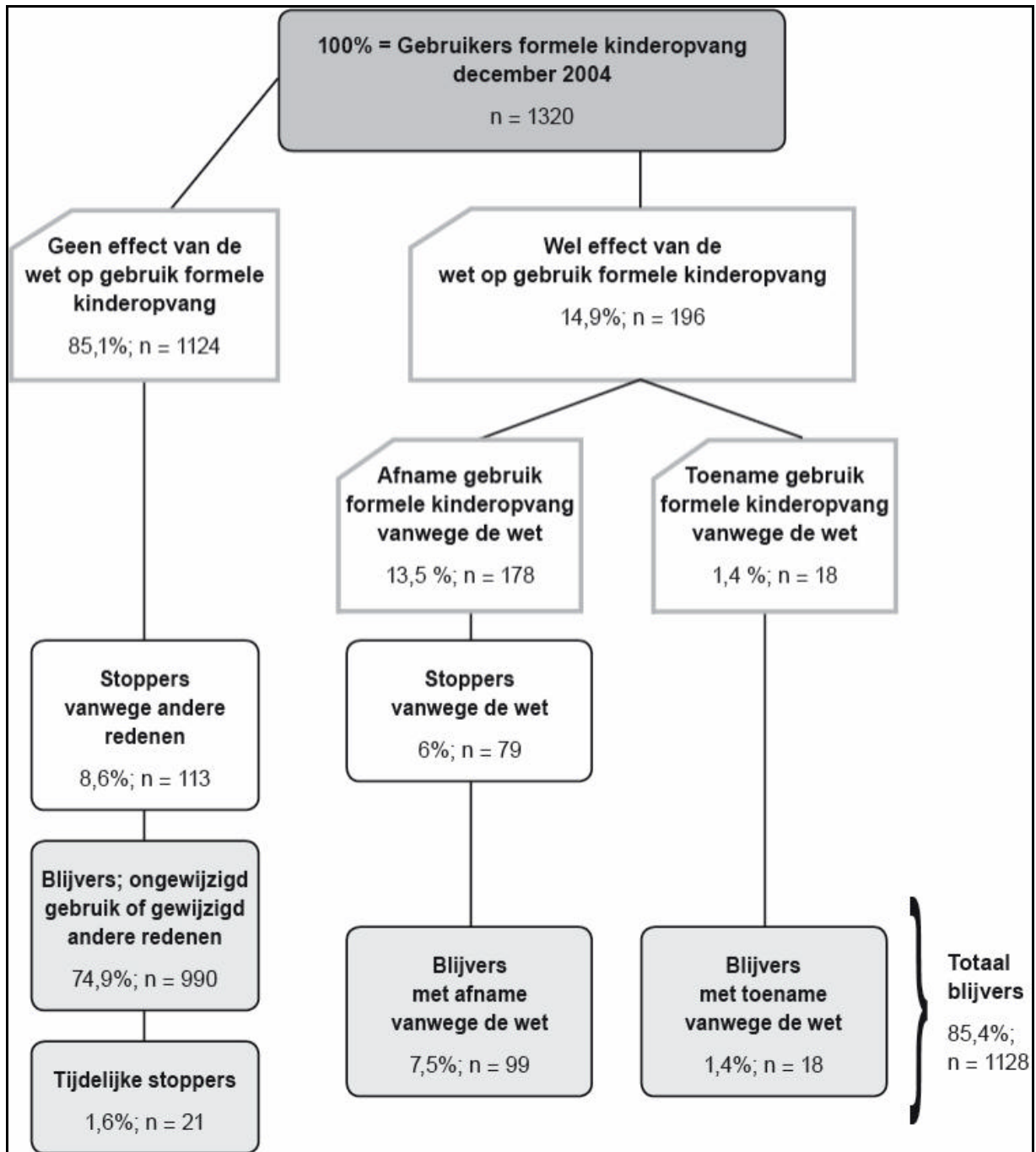
Geen effect van de Wet kinderopvang:

- *Stoppers andere redenen*
- *Blijvers met ongewijzigd gebruik of gewijzigd gebruik vanwege andere redenen*
- *Tijdelijke stoppers*

Wel effect van de Wet kinderopvang:

- *Stoppers vanwege de wet*
- *Blijvers met afname gebruik vanwege de wet*
- *Blijvers met toename gebruik vanwege de wet*

Hieronder zijn de wijzigingen in het gebruik van formele kinderopvang in een stroomdiagram weergegeven.

Het grootste deel van de gebruikers van formele kinderopvang in december 2004 (85,1%) geeft aan dat de wet geen effect heeft gehad op hun gebruik van formele kinderopvang. Binnen deze groep zijn wel huishoudens gestopt met formele kinderopvang, maar vanwege andere redenen. 14,9% heeft het gebruik van formele kinderopvang wel vanwege de wet gewijzigd:

- 13,5% is in 2005 gestopt met formele kinderopvang of heeft vanwege de wet het gebruik verminderd.
- 1,4% is in 2005 vanwege de wet méér kinderopvang gaan gebruiken.

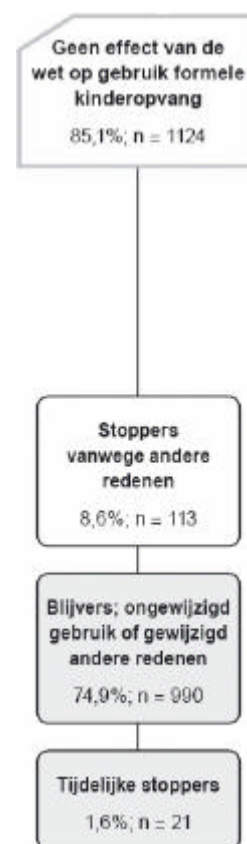
Daarnaast heeft 1,7% in 2005 anticiperend op de invoering van de Wet kinderopvang het gebruik tussen september en december 2004 al verminderd (dit is niet in het stroomdiagram opgenomen).

De resultaten van het onderzoek hebben betrekking op de groep ouders die eind 2004 gebruik maakten van formele kinderopvang. In deze onderzoeksresultaten ontbreekt de nieuwe instroom.

3. Geen effect van de nieuwe wet op het gebruik van formele kinderopvang: stoppen vanwege andere redenen, gelijkblijvend gebruik vanwege andere redenen of tijdelijk stoppen

Het grootste deel van de gebruikers van formele kinderopvang in december 2004 geeft aan dat de invoering van de Wet kinderopvang geen effect heeft gehad op hun gebruik van formele kinderopvang. De meeste wijzigingen in het gebruik van formele kinderopvang zijn het gevolg van wijzigingen in de werksituatie (een baan krijgen, veranderen van baan of juist werkloos worden); of wijzigingen in de gezinssituatie, zoals de leeftijd van het kind: zodra ze naar de basisschool gaan is er minder kinderopvang nodig. Bij de huishoudens die zeggen dat de wet geen effect heeft gehad op hun gebruik van formele kinderopvang kunnen verschillende subgroepen worden onderscheiden:

- De huishoudens die vanwege andere redenen gestopt zijn met het gebruik van formele kinderopvang
- De huishoudens die gebruik zijn blijven maken van formele kinderopvang en daar geen wijzigingen in hebben aangebracht of vanwege andere redenen wijzigingen hebben gebracht.
- De tijdelijke stoppers, die in maart 2005 gestopt waren met het gebruik van formele kinderopvang en in september 2005 weer gestart zijn.

De stoppers vanwege andere redenen:

Stoppers vanwege andere redenen

8,6%; n=113

De stoppers vanwege andere redenen zijn in 2005 relatief vaak werkloos geworden en ze werkten in 2004 minder uren per week dan de gemiddelde gebruiker van formele kinderopvang op dat moment. In december 2004 gebruikten ze minder formele opvang dan gemiddeld in de formele kinderopvang en ze maakten in 2004 naast de formele kinderopvang al meer gebruik van informele opvang.

Ze komen relatief veel voor in de lagere inkomensgroepen.

De blijvers met ongewijzigd gebruik of gewijzigd gebruik vanwege andere redenen

Blijvers ongewijzigd gebruik of gewijzigd gebruik vanwege andere redenen

74,9%; n=990

Bij de blijvers met ongewijzigd gebruik of gewijzigd gebruik vanwege andere redenen zijn er relatief weinig wijzigingen in werksituatie.

Ze maakten in december 2004 meer gebruik van formele kinderopvang dan de stoppers.

Het gemiddelde gebruik van formele kinderopvang is volgens opgave van de ondervraagden toegenomen van 91,3 naar 95,6 uur per maand. Dit is niet een effect van de wet, maar vanwege wijzigingen in werk- en gezinssituatie.

Ze maakten vergeleken met de andere gebruikers van formele kinderopvang in 2004 relatief het minste gebruik van informele opvang. Het gemiddelde aantal uren per maand dat men gebruik maakt van een onbetaalde oppas is in 2005 met bijna 10 uur per maand toegenomen. Het aantal uren per maand betaalde oppas is licht gedaald.

Ze zijn relatief veel te vinden in de hogere inkomensgroepen.

De tijdelijke stoppers:

Tijdelijke stoppers

1,6%; n=21

De huishoudens in deze groep zijn relatief vaak werkloos geworden in 2005. Het gemiddelde aantal uren werk per huishouden na hervatting van het gebruik van formele kinderopvang in september 2006 is vrijwel gelijk gebleven.

Ze gebruikten in 2004 het kleinste aantal uren formele kinderopvang vergeleken met de totale groep gebruikers van formele kinderopvang en hebben na de periode dat ze gestopt waren het gebruik van de formele opvang met een kleiner aantal uren hervat.

In 2005 zijn ze meer gebruik gaan maken van een onbetaalde oppas. Maar ze gebruiken niet meer betaalde oppas dan in 2004.

De tijdelijke stoppers zijn relatief veel te vinden in de laagste inkomensgroepen.

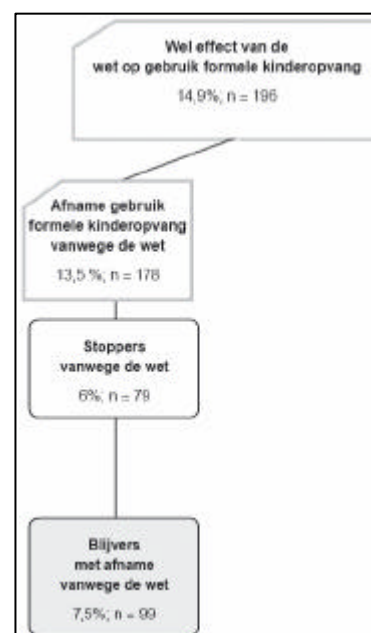
4. Effecten van de wet voor het gebruik van formele kinderopvang

4.1 Verminderen van of stoppen met formele kinderopvang

Deze paragraaf gaat over de huishoudens die aangeven vanwege de invoering van de Wet kinderopvang in 2005 minder formele kinderopvang te gebruiken of te zijn gestopt met de formele kinderopvang.

Oordeel over kinderopvang.

De stoppers en verminderders van het gebruik van formele kinderopvang waren in 2004 negatiever in hun oordeel over prijs - kwaliteit verhouding van de formele kinderopvang dan de totale groep gebruikers van formele kinderopvang in december 2004. Daarnaast verwachtten ze sterkere prijsstijgingen dan de totale groep.

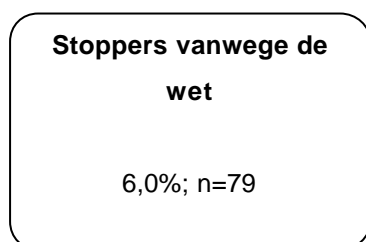
Arbeidsparticipatie is niet anders dan bij andere gebruikers van formele kinderopvang.

De blijvers met afname van het aantal uren formele kinderopvang en stoppers vanwege de wet hebben het ontstane vraagstuk van de kinderopvang opgelost door het aantal te overbruggen uren vanwege werk te verminderen met gemiddeld 4,2 uur per week.

Een deel van deze groep zegt vanwege de kosten van de kinderopvang minder te zijn gaan werken. Dit betreft 2% van de totale populatie.

Echter het gemiddelde aantal uren dat per huishouden wordt besteed aan betaald werk is bij deze groepen niet meer afgenomen dan bij de andere gebruikers van formele kinderopvang. Bij de stoppers vanwege de wet is het gemiddelde aantal werkuren per huishouden met 0,2 uur per week afgenomen naar 52,4 (ter vergelijking: bij de blijvers met ongewijzigd gebruik is dit afgenomen met 0,8 uur naar 56,1 uur werk per week per huishouden).

De stoppers vanwege de wet

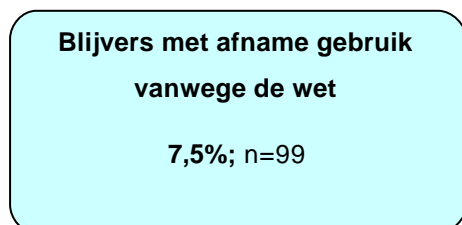

De stoppers vanwege de wet hadden en hebben relatief vaak geen betaalde baan (ruim 20%, bij de blijvers is dit minder dan 10%). Ze gebruikten in december 2004 beduidend minder uren formele kinderopvang dan de blijvers, namelijk minder dan 70 uur per maand. De stoppers vanwege de wet maakten in 2004 al relatief veel gebruik van informele kinderopvang (nl. 47%, ter vergelijking: van de blijvers maakte 38% in december 2004 gebruik van informele kinderopvang). Bijna een kwart van de stoppers vanwege de wet (21,5%) zegt dat ze in 2005 meer gebruik zijn gaan maken van betaalde informele kinderopvang. De stoppers vanwege de wet maken in 2005 veel vaker gebruik van een betaalde oppas dan in december 2004 (toename van 14% naar 23%).

Ze komen relatief veel voor in de middengroep qua inkomen.

De stoppers vanwege de wet waren het minst tevreden over de kwaliteit van de kinderopvang en verwachtten ook de sterkste stijging van kosten in 2005.

Blijvers met afname gebruik vanwege de wet

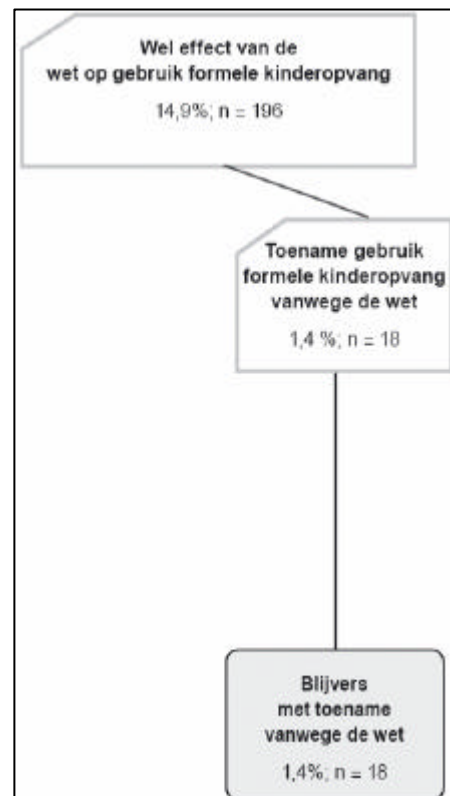

Deze groep verschilt qua werksituatie niet van de andere blijvers: bijna 90% had en heeft een baan in loondienst. Ze maakten in december 2004 minder gebruik van formele kinderopvang dan de andere blijvers, namelijk 73 uur per maand. Wel gebruikten ze in december 2004 al meer informele opvang en in 2005 zijn ze nog meer beroep gaan doen op informele opvang. De toename van informele

kinderopvang bij de blijvers met afname van gebruik van formele kinderopvang zit vooral in de toename van het gebruik van onbetaalde oppas: die past gemiddeld 10 uur extra per week op (in 2005: 41,5 uur).

De blijvers met afname gebruik vanwege de wet zijn oververtegenwoordigd in de hogere inkomensgroep.

4.2 Toename van formele kinderopvang

Blijvers toename gebruik vanwege wet:

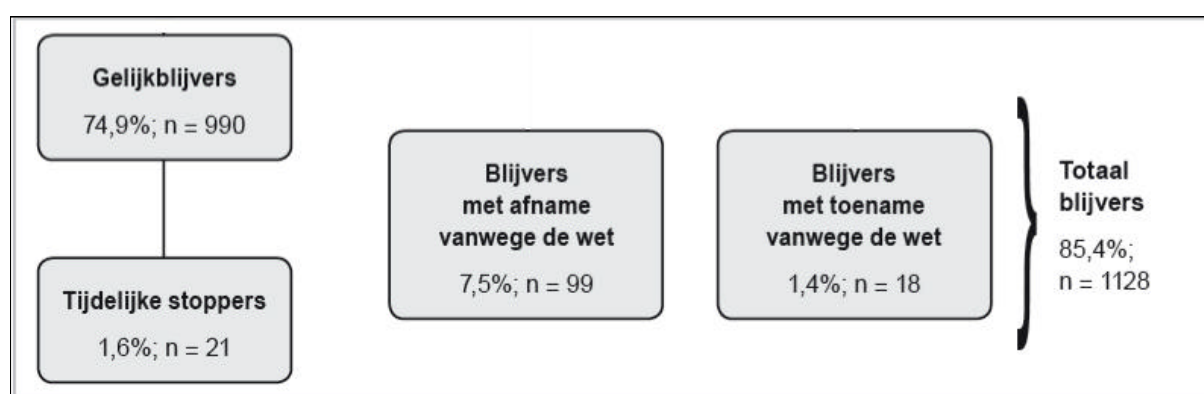
1,4%; n=18

De blijvers met toename van gebruik vanwege de wet hadden in 2004 vaker geen betaald werk dan de gemiddelde gebruiker van formele kinderopvang en zijn in 2005 relatief vaak weer aan een betaalde baan gekomen. Een klein deel van deze groep (0,2% van alle gebruikers van formele kinderopvang in december 2004) geeft aan juist door de Wet kinderopvang meer te zijn gaan werken. Ze zijn in 2005 gemiddeld bijna 30 uur meer formele kinderopvang per maand gaan gebruiken en maakten in december 2004 al het meeste gebruik van formele kinderopvang (101,1 uur per maand). In 2005 is hun gebruik van informele opvang sterk teruggelopen.

De blijvers met toename van gebruik vanwege de wet zijn relatief veel te vinden in de laagste inkomensgroepen.

5. De blijvers in beeld: kosten, ouderbijdragen, werkgeversbijdragen, belastingdienst

De effecten van de Wet kinderopvang op de kosten van formele kinderopvang, de ouderbijdragen en de werkgeverbijdragen worden hieronder beschreven. Speciaal wordt aandacht besteed aan de verschillen tussen de inkomensgroepen. Cijfers die hieronder genoemd worden betreffen alle blijvers en zijn dus inclusief de blijvers met gewijzigd gebruik van formele kinderopvang.

Toename van het aanvullende gebruik van informele kinderopvang.

Het aantal mensen dat informele kinderopvang gebruikt als aanvulling op de formele kinderopvang is toegenomen van 39,5% in 2004 naar 43% in 2005. In 2004 werd al 33,3 uur per maand informele kinderopvang gebruikt. In 2005 is het aanvullende gebruik van informele kinderopvang toegenomen met 7 uur per maand, met name de onbetaalde oppas wordt in 2005 veel meer ingezet. Het opvangarrangement voor deze huishoudens is als volgt: de kinderen gaan 2 dagen per week naar de formele kinderopvang en 1 dag per week naar de onbetaalde oppas. In driekwart van de gevallen zijn dit de grootouders.

Kosten van formele kinderopvang in 2005

Door de invoering van de Wet kinderopvang is het inzicht in de werkelijke kosten van de formele kinderopvang (dus niet de ouderbijdrage) verbeterd. Ruim 90% van de gebruikers kent in 2005 de uurtarieven (in december 2004 was dit minder dan 50%). In beide gevallen is voor het invullen van de vragenlijst de instructie gegeven om de contracten bij de hand te houden om de financiële gegevens te kunnen invullen.

Volgens de opgave van de ouders bedragen de uurtarieven in september 2005 gemiddeld (mediaan):

KDV € 5,40 per uur

BSO € 5,60 per uur

GOB € 5,40 per uur (inclusief bemiddelingskosten).

Hoogte van ouderbijdragen voor verschillende inkomensgroepen

Vergeleken met december 2004 is de gemiddelde ouderbijdrage voor de formele kinderopvang per uur in 2005 voor alle opvangvormen gedaald. Dit geldt zowel voor huishoudens met één kind, als met meer kinderen.

Dit is echter niet voor alle inkomensgroepen het geval: zowel voor het kinderdagverblijf als voor de buitenschoolse opvang betalen huishoudens uit de lagere inkomensgroepen in 2005 gemiddeld lagere ouderbijdragen per uur dan in 2004. Huishoudens met hogere inkomens betalen in 2005 gemiddeld meer dan in 2004.

Voor het *kinderdagverblijf* betalen huishoudens uit de inkomensgroepen beneden € 56.500 gemiddeld een lagere ouderbijdrage, huishoudens uit de inkomensgroepen boven € 56.500 betalen in 2005 gemiddeld een hogere ouderbijdrage:

- Huishoudens met een belastbaar inkomen beneden € 13.195 betalen voor het kinderdagverblijf gemiddeld € 0,29 per uur, dat is € 0,10 minder dan in 2004.
- Huishoudens met een belastbaar inkomen tussen € 13.195 en € 29.750 betalen voor het kinderdagverblijf gemiddeld € 1,70 per uur, dat is € 0,39 minder dan in 2004.
- Voor het kinderdagverblijf is voor huishoudens met een belastbaar inkomen boven € 89.250 de gemiddelde ouderbijdrage € 4,20. Dit is gemiddeld € 0,84 per uur meer dan in 2004.

Bij de *buitenschoolse opvang* is het beeld meer uiteenlopend. Gespecificeerd naar de verschillende inkomensgroepen is de ontwikkeling in de ouderbijdrage voor de buitenschoolse opvang als volgt:

- Huishoudens met een belastbaar inkomen beneden € 13.195 betalen in 2005 voor de buitenschoolse opvang gemiddeld € 0,35 per uur, dat is € 0,08 minder dan in december 2004.
- Huishoudens met een belastbaar inkomen tussen € 13.195 en € 29.750 betalen in 2005 voor de buitenschoolse opvang gemiddeld € 1,36 per uur, dat is € 0,07 meer dan in 2004.
- Huishoudens met een belastbaar inkomen tussen € 29.750 en € 45.000 betalen in 2005 voor de buitenschoolse opvang gemiddeld € 2,84 per uur, dat is € 0,44 minder dan in 2004.
- De inkomensgroep van € 45.000 tot € 56.500 betaalt in 2005 gemiddeld € 3,18. Dit is € 0,31 meer dan in december 2004.
- De huishoudens met een belastbaar inkomen tussen € 56.500 en € 89.250 betalen in 2005 gemiddeld € 3,53. Dit is € 0,40 minder per uur dan in december 2004.
- Bij de inkomensgroep boven € 89.250,- is de gemiddelde ouderbijdrage in 2005 € 4,09. Dit is € 0,33 meer dan in december 2004.

Het aantal gebruikers van gastouderopvang dat de hoogte van de eigen bijdrage kent is te klein om harde conclusies te kunnen trekken. De gemiddelde (mediaan) ouderbijdrage per uur *gastouderopvang* is volgens opgave van de respondenten gedaald van € 2,41 in 2004 naar € 1,45 in 2005.

Voor huishoudens uit de lagere inkomensgroepen is de eigen bijdrage voor de formele kinderopvang lager dan de kosten voor een betaalde oppas. De hoogte van de ouderbijdrage voor de formele kinderopvang in 2005 kan voor huishoudens uit midden en hogere inkomensgroepen uitkomen boven de kosten voor een betaalde informele oppas. Dit geldt vooral voor gezinnen met meer dan één kind in de kinderopvang.

Verschillen in ontwikkeling in ouderbijdragen naar soort kindplaats in december 2004

Er zijn verschillen naar soort kindplaats voor wat betreft de ontwikkeling van de ouderbijdragen voor de formele kinderopvang in 2005:

- huishoudens met een particuliere plaats in 2004 betalen in 2005 gemiddeld €0,64 minder dan in december 2004.
- huishoudens met een subsidieplaats in 2004 betalen in 2005 gemiddeld €0,16 méér per uur.
- huishoudens met een bedrijfsplaats in 2004 betalen in 2005 gemiddeld €0,08 méér per uur.
- huishoudens met een KOA plaats betalen in 2005 gemiddeld €0,06 méér per uur.

Wijzigingen in het gebruik van formele kinderopvang naar belastbaar inkomen

Er zijn verschillen tussen de inkomensgroepen:

- Huishoudens met een belastbaar inkomen tot €29.750 zijn in 2005 relatief vaak meer formele kinderopvang gaan gebruiken.
- Huishoudens met een belastbaar inkomen tot €29.750 zijn relatief vaak vanwege andere redenen dan de wet gestopt met formele kinderopvang.
- Huishoudens met middeninkomens (van €29.750 tot €56.500) zijn relatief vaak gestopt met formele kinderopvang vanwege de wet.
- Huishoudens uit de hoogste inkomensklasse (meer dan 89.250) zijn relatief vaak minder uren formele kinderopvang gaan gebruiken vanwege de wet.

Werkgeversbijdragen

Bij de overgrote meerderheid van de huishoudens betalen gemeente/UWV of minimaal één van de werkgevers mee. Bij 55,9% van de tweeverdieners in loondienst wordt in maart 2005 door de werkgevers gezamenlijk eenderde of meer van de opvangkosten betaald. 40,3 % van de tweeverdieners in loondienst heeft te maken met (gedeeltelijk) ontbrekende werkgeversbijdragen: 22,2% van de tweeverdieners in loondienst krijgt van de werkgevers een zesde deel van de kosten betaald, 18,1% krijgt geen bijdrage van de werkgever(s). 3,4% van de tweeverdieners in loondienst krijgt een andere bijdrage en 0,5% geeft aan niet te weten of de werkgever een bijdrage levert. Het ontbreken van de werkgeversbijdrage heeft een relatie tot het beperken van het aantal uren formele kinderopvang. Bij huishoudens met ontbrekende werkgeversbijdragen is vaker sprake van afname van het aantal uren formele kinderopvang.

Aanvragen van de tegemoetkoming kinderopvang bij de Belastingdienst

Eind maart 2005 geeft 85,9% van de ondervraagden aan een aanvraag voor de tegemoetkoming in de kosten van de kinderopvang te hebben ingediend. Van de huishoudens die in maart 2005 gebruik maken van kinderopvang zegt 4,8% geen aanvraag te gaan doen voor een tegemoetkoming kosten kinderopvang of denkt niet in aanmerking te komen voor een bijdrage. 8,6% is van plan om na afloop van 2005 de aanvraag in te dienen. 0,7% heeft deze vraag niet beantwoord.

Bij 36% van de ondervraagden in september 2005 zijn er sinds het indienen van de aanvraag bij de Belastingdienst wijzigingen in het gebruik van formele kinderopvang.

Toegankelijkheid in relatie tot werkgeversbijdragen en hoogte van het belastbare inkomen.

Bij de lagere inkomensgroepen (tot € 29.750) zien we vaker dan bij de hogere inkomens een toename van gebruik van formele kinderopvang vanwege de wet. Stoppers vanwege de wet zijn vaak te vinden bij de middeninkomens. In de hoogste inkomensgroep (boven € 89.250) zijn de blijvers die het gebruik van formele kinderopvang hebben verminderd oververtegenwoordigd.

Bij huishoudens met ontbrekende werkgeversbijdragen is vaker sprake van afname van het aantal uren formele kinderopvang.

6. Nieuwe instroom in de formele kinderopvang

De totale nieuwe instroom in de formele kinderopvang vanaf 1 januari 2005 tot 1 oktober 2005 is in te schatten op minimaal 12,5% en maximaal 18,5% van het totaal van de gebruikers van formele kinderopvang op 1 oktober 2005. De totale uitstroom bedraagt 14,6% (6,0% vanwege de wet en 8,6% vanwege andere redenen dan de wet).

Van de nieuwe instroom in de formele kinderopvang is 89,1% jonger dan 4 jaar. De instroom van 0-3 jarigen is in te schatten tussen 21% en 31,7% op jaarbasis. Het te verwachten instroompercentage voor de formele kinderopvang van 0-3 jarigen is bij gelijkblijvende omvang van de markt 25% op jaarbasis.

De beide bovenstaande berekeningsmethoden geven geen exacte vergelijking, maar kunnen worden gezien als indicator voor de vergelijking tussen instroom en uitstroom. De nieuwe instroom lijkt redelijk in balans met de totale uitstroom.

Om een nauwkeurige uitspraak te doen over het effect van de wet op de markt van kinderopvang moeten ook gevolgen van de wet voor het volume worden weergegeven. Het percentage stoppers en verminderders vanwege de wet is veel groter dan het percentage vermeerdereiders van gebruik van formele kinderopvang vanwege de wet (resp. 13,5% en 1,4%). Daarentegen is het gemiddelde gebruik van formele kinderopvang bij de blijvers gestegen.

Het totale volume aan gebruik van formele kinderopvang bij het onderzochte panel is afgenomen met 7,3%. Dit betreft zowel de uitstroom vanwege de wet als de uitstroom vanwege andere redenen. Van de nieuwe instroom is alleen bekend dat het een percentage tussen 12,5% en 18,5% betreft. Er zijn geen volumegegevens bekend. Er kunnen dus geen uitspraken worden gedaan over de ontwikkeling van het volume van de formele kinderopvang.

Het profiel van de nieuwe gebruikers van formele kinderopvang in 2005 wijkt qua inkomen, opleidingsniveau, stedelijkheid en de andere aspecten niet af van het profiel van de gebruikers in december 2004.

35,8% van de totale groep nieuwe gebruikers van kinderopvang geeft aan dat de wet van enig tot veel belang is geweest bij de keuze tussen formele en informele kinderopvang. Huishoudens die zeggen dat de wet van veel belang is geweest maken relatief vaak gebruik van formele kinderopvang (24,3%).

7. Effecten van de wet op arbeidsparticipatie

De effecten van de Wet kinderopvang op de arbeidsparticipatie zijn beperkt.

De huishoudens die de formele kinderopvang hebben verminderd of zijn gestopt hebben het kinderopvangvraagstuk vooral opgelost door de wijziging van het aantal te overbruggen uren vanwege het gelijktijdig afwezig zijn voor studie en/of werk (bv. door telewerken, werken binnen schooltijden). Het aantal uren dat per huishouden aan betaald werk wordt besteed is voor de hele onderzoeksgroep licht afgenomen, met gemiddeld 1,1 uur per week naar 55,1 uur per week.

Expliciet geeft 2,0% van de ondervraagden aan dat men vanwege de kosten van de wet minder is gaan werken: 0,2% is juist meer gaan werken om die reden. De blijvers met afname gebruik vanwege de wet en de stoppers vanwege de wet zijn niet vaker werkloos geworden dan de andere gebruikers van formele kinderopvang. Ook hebben ze het aantal uren werk niet sterker verminderd dan de andere gebruikers van formele kinderopvang.

Het zijn vooral degenen die vanwege andere redenen gestopt zijn met formele kinderopvang die feitelijk gemiddeld minder uren werken. Bij deze groep is een grotere toename van de werkloosheid dan in de totale populatie.